

LEIHATILA

Karlos Aizpurua ■ Bertsolaritza irakaslea

LUIS JAUREGIALTZO / ARGAZKI PRESS

Jaietako bertso saio bateko ikusleak.

‘Asereje, aje’

Ez dut batere gogorik herrixka honetako etorkin auzo malapartatu honetan bertsotan aritzeko; bateko dudan biharamuna, besteko udan ohi duguna. Esan nahi baita, udako saioa. Aldiz, udako beste berrogeietarako legez, saio hau zela-eta Lanku-ko Mikeli baiezkua eman niolarik, ez nintzen akordatu iazko udazkeneko mailatuaz. *Asereje*.

Beti da gauza bera. Saioa, ardurenean eguerdi partean izaten da, hor nonbait. Ni bezalako bokaziozko gautxorientzat, lo orenen murrizketa esan nahi du horrek. Beraz, erdi lo, mihisearen fotokopia mateletan eta kafeminez agertu ohi naiz hitzordura, berantean bistan dena. Egun ere bai. Karriketako gerru eta garagardo nahasketa likatsuen kiratsak zabaldu dizkit begiak. Hor datoz besteak. Gaur ez naiz izan azkena ailegatzten. Egunon eta egunon. Hitz gutxi, esateko gutxiago. Denak gabiltza gaueko txandan, nonbait. *Aje*.

Eta gai-jartzailea edo aurkezlea edo dena delakoa agertzen ez. Hori ere ez da berria. Auskalo zer elementu tokatuko zaigun gaur! Izango da, berriz ere, inguruotako xelebreren bat, edo saltsa guzietako perrexilen bat, edo euskaldun berri-berri-berriren bat... baina tira, saio pattala aterako balitz, bagenuke aitzakia gai-jartzailearen karietara... Hara! Hortxe heldu den hori dela dirudi; kaiera eskuan, irria ezpainenetan, bizarra egin barik... Ah bai! Jode! Iazko bera da eta...! *Aje*.

Bada bai, iazko gai-jartzaile bera, eta gaiak atzoko saioan hemendik ehun kilometrora dagoen herrian ukan nituen berberak, gehienak behintzat oso antzekoak izan dira. Aste honetan laugarren aldia da Batasuna legez kanpo uzteari buruz kantarazi didatena. *Hitzetik Hortzera*-ko eta irratsaioetako kontakati-luak oporretan direla jakitun, lasai asko bota ditut atzo kantatu nituen perla berdintsuak; hori bai, perfektioaren erroskari beste itzuli bat eman eta gero. Batasunarena eta munduko (euskal?) pilota txapelketari buruzko gaiak izan dira gai serio bakarrak. Gainerakoak gai arinak izan dira; udako terrazakoak, mundu zoriontsu batekoak, kokakolazkoak. Eta guk azukrezko burbuilak egin ditugu. *Asereje*.

Egia esan, iduri luke uda partean jendeak ez duela bestelako gairik aditu nahi. Jendeak. Gaurkoan, bat, bi, hiru... hamaika (hamar gehi bat) jende izango ziren saioa hastetik buru entzun dutenak. Hamaika kristau zintzo horietarik landa, baziren saioaren hasieran aurrean zeudenak baina bukatu aitzin hanka egin dutenak; baziren hasieran ez zeudenak eta saioa fini arte gelditu direnak; baziren hastapenean ez zeudenak, bertso pare bat baizik entzun-edo eta joan direnak. Eta baziren ez zirenak. Bertso saioak baino arrakasta handiagoa ukan du hondoko *autosdetxoak*: jendez mukuru, eta bafleetatik asereje ehun mila bider, ehun mila dezibeliotan. Ni ez naiz hemengoa. *Aje*.

Txibietan beratu gara. Ez omen da saio txarra izan. Jendea gustura gelditu bide da. Halaxe adierazi digute saioa entzun ez duten bi kastillanoek. Tripako minez naiz. Bermuta eta antolatzailen ilusioa nahastu izanak ez dit batere onik egin. *Aje*.

GAIK

Gainerakoak gai arinak izan dira; iduri luke udan jendeak ez duela bestelakorik aditu nahi

ZINEMA. Gazteen idealak daude oinarrian

Parisko 68ko Maiatza gogora dakar Bertoluccik

‘The dreamers’ utopia politiko, sexual eta zinematografikoaren inguruko filma da

Erredakzioa | DONOSTIA

Mao, Marx eta Trotskiren ideiapean Sorbonneko Medikuntza Fakultatea okupatuko dute hainbat gaztek berriro; bandera gorriak ikusi ahal izango dira han, eta irudimenaren garaipena eskatuz pintada ugari jantziko dituzte Parisko kaleak. 68ko maiatza itzuliko da egutegira, Bernardo Bertoluccik (Parma, 1940) ekarria.

1972an *Azken tangoa Parisen* filmatu ostean, zinegile italiarra *The dreamers* (Ameslariak) pelikula filmatzeko itzuli da Frantziako hiriburura. Gazteen idealismoaren inguruko film bat biribiltzea da Bertolucciren nahia. Horretarako, hiru utopia hartuko ditu ardatz: utopia politikoa, sexuala eta zinematografikoa.

Gilbert Adair idazlearen eleberri batean oinarriturik dago *The dreamers*: «Istorioa oihu batzuekin hasiko da, gero polizia autoak agertuko dira kaleetan, ondoren pintadak ikusiko dira, eta azkenik, hiru gazteen gorabeherak kalean lehertuko dira». Hiru protagonisten azalean jarriko diren aktore gazteak Eva Green, Louis Garrel eta Michael Pitt dira.

Gaurko gazteentzat ezezaguna den Historiaren atal hura ekarri nahi du gogora Bertoluccik: «Egungo gazteek ez dakite zer izan zen hura, euren gurasoek ez baitiete azaldu. Garai hartako itxaropena deuseztatu egin da eta gurasoak isildu egiten dira, 68ko Maiatza izan ez zen porrotzat jotzen baitute». Bestalde, filmaren ekoizle Jeremy Thomasen arabera, «mugimendu haren bultzatzaile izan zen gazteen idealismoaren inguruko pelikula da *The dreamers*».

Bertoluccik ez du onartzen 68ko Maiatzeko askatasun nahia «iragarkietako lelo» bilakatu denik: «Globalizazioaren aurkako Genevako manifestazioak erakusten du 68ko espiritua berriz pitz daitekeela, utopiaren haizea indartu daitekeela oraindik».

Plano zail ugari tartekatuko dira film honetan, zuzendariak aurreratu duenez. Kamera ho-

JUAN HERRERO / EFE

Bernardo Bertolucci.

riek 36ko gerrako abesti errepublikarraren doinura egingo dute dantza.

Zinemaren historia gogora ekarriz

Bertoluccik zinemari toki berezia egin nahi dio Parisen filmatzen ari den film honetan, ez alferrik, zinegileak izan ziren mugimendu hari hasiera eman ziotenak, berak gogora ekartzen duen moduan: «Andre Malraux Kulturako Ministroak Henri Langlois Filmotekako zuzendaritzatik bota nahi zuten hasi zen guztia. Zinegileak kalera atera ziren, eta polizia Truffaut eta Godarden aurka egin zuen. Bi aste geroago, ikasleek hartu zituzten Parisko kaleak. Zinemagileak izan ziren, beraz, mugimenduari hasiera eman ziotenak.» Hala ere, *The dreamers*-ek ez du tonu nostalgikorik izango, orainaldia ez baita agertuko. 68ko gertakizunak gogoratzeko, berriz, *off*-eko ahotsa entzun ahal izango da.

Zinemagile italiarrak hainbeste maite du zinema, non *The dreamers*-en «errespatazen eta miresten» dituen zuzendarien filmen atalak agertuko diren. Hawks, Ford, Buñuel edo Mizoguchik, beraz, lekua izango dute. «Ez dut nire kutunen arteko lotura zehatzik egin nahi, gazteei gogorarazi nahi diet zinemaren historia orain dela ehun urte baino lehenago hasi zela, eta zuri-beltz ederrean obra ikaragarriak ikus daitezkeela».

LAGURAEAN

MUSIKA

‘Up’, Peter Gabrielen disko berria, irailaren 23an kaleratuko da

Ilargi betea dagoen eguna aukeratu du Peter Gabrielen bakarkako bere azken lana, *Up*, kaleratzeko. Real World bere zigiluarekin eta Virgin Recordsekin argitaratuko du diskoa. Hamabigarren album honekin bakarlarik gisa bere hogeita bosgarren urteurrena ospatuko du musikagile britainiarrak. Peter Gabrielen berak adierazi duenez, lan berri honek ilargiaren eta uraren eragin nabarmenak ditu.

‘Hello Dolly!’-ren hamabi mila sarrera saldu ditu Arriagak jadanik

Aurten Bilboko Arriaga antzokiak jaso duen ikuskizunik arrakastatsuenaz izateko bidean da *Hello Dolly!* Musikalik onenaren Max saria irabazi duen obrak 12.000 sarrera saldu ditu jadanik, eta 325.000 euroko irabaziak ekarri dizkio Arriagari. Orain hilabete batzuk *Faemino y Cansado*-k 7.011 ikusle bildu zituzten eta *23 centímetros*-ek, berriz, 6.807. *Hello Dolly!* irailaren 1a arte egongo da ikusgai.

ARTEA

Vicente Chasan Tamarit Valentziako artista hil da, Caracasko Haurren Museoaren sortzailea

Vicente Chasan Tamarit artisau eta eskultorea hil zen herenegun Valentzian, 85 urte zituela. 1953an joan zen Caracasa eta han eskulturako ikastaroak ematen aritu zen. Ondoren, 1982an Alicia Petriren laguntzaz munduan garrantzitsuen den Haurren Museo sortu zuen. Han baliabide eskasak dituzten haurren hezkuntzaz ardurtzen zen, eta ondoren, lan horiek mundu osoan zabalitzen zituen.

Picassoren «benetako irudia» agerrarazi nahi dute Malagan

Pablo Picasso margolariaren inguruan Malagan egiten ari diren jardunaldietan «artistaren benetako irudia» zabaldu nahi da, orain artean saldu dena «okerra» delakoa. Artistaren omenezko 112 obra biltzen diren jardunaldi hauetan Picasso eskuzabala zela nabarmendu da, eta Parisera iristen ziren artista berriei «asko laguntzen» ziela erakutsi da.